

Problem

Svenska studenter får mindre lärarledd tid än nästan alla andra länder i Europa. Inom pedagogik får studenterna endast 4 lärarledda timmar i veckan. Inom humaniora, religion och språk 5 timmar. Det svenska genomsnittet är 11 timmar, medan genomsnittet i Europa är 17 timmar inom samtliga ämnen.

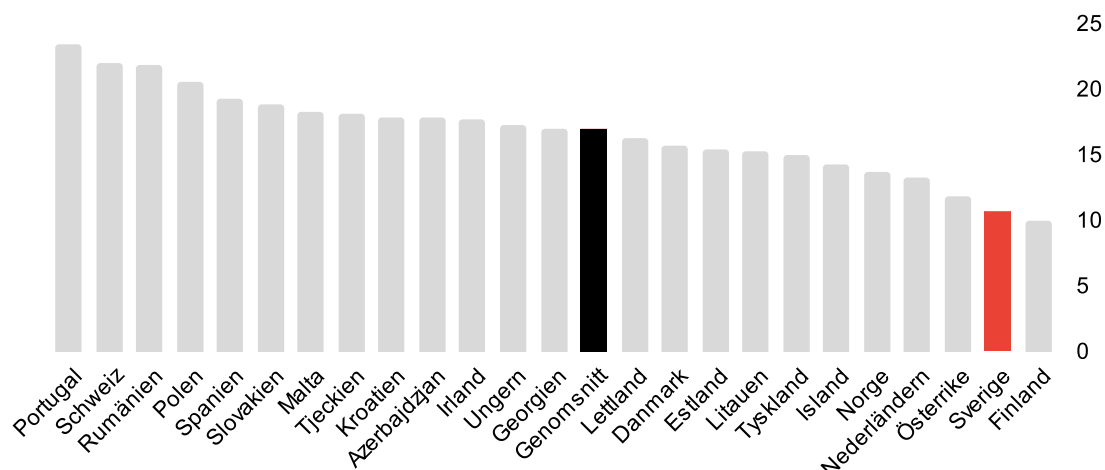

Diagram: Lärarledd tid per vecka för europeiska heltidsstudenter. Sverige kommer näst sist med 11 timmar/vecka, endast underträffat av Finland. Källa: Eurostudent 2024.

Orsak

Den låga lärarledda tiden beror på att högskolan är kraftigt underfinansierad. Resurserna per student har minskat med 29 procent på 30 år, enligt fackförbundet SULF. Idag lägger Sverige 0,7 procent av BNP på högre utbildning. Genomsnittet i OECD är 1 procent.

Förslag

1. Höj ersättningsbeloppen per student. För att öka den lärarledda tiden behöver ersättningsbeloppen per student höjas. För att komma tillbaka till 1990-talets nivåer behöver de höjas med 50 procent, vilket totalt skulle kosta 13 miljarder kronor. Det är i samma storleksordning som för att öka den lärarledda tiden från 11 timmar till de 17 timmar som är genomsnittet i Europa.

Ett alternativ är att enbart höja ersättningsbeloppen per student inom nuvarande ram. Då får lärosätena behålla sina anslag även om de väljer att minska antalet studenter. Det alternativet är billigare för staten.

2. Sätt ett finansieringsmål för högre utbildning. För att långsiktigt säkerställa att den högre utbildningen har tillräckliga resurser bör det införas ett finansieringsmål för högre utbildning motsvarande 1 procent av BNP. Det skulle motsvara genomsnittet i OECD.

3. Undanta högskoleindex från produktivitetsavdraget.

Statsbudgetens arbetskostnadsindex har ett produktivitetsavdrag som leder till att underfinansieringen hela tiden förvärras. Detta tillämpas både på takbeloppet och ersättningsbeloppen per student. Överväg att ta bort produktivitetsavdraget för universitet och högskolor, eller tillämpa det endast på takbeloppet men inte för varje student.